
Roskilde Kommune

CVR-nr. 29 18 94 04

16. maj 2018

Revisionsberetning
af 16. maj 2018
vedrørende
årsregnskabet 2017

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	1
2.	Konklusion på den udførte revision	1
2.1	Den uafhængige revisors revisionspåtegning	1
2.2	Bemærkninger, der skal besvares over for tilsynsmyndigheden	5
2.2.1	Revisionsbemærkning vedrørende uddannelseshjælp på beskæftigelsesområdet	5
2.3	Opfølgning på afgivne revisionsberetninger og bemærkninger	6
<hr/>		
3.	Revisionens formål, udførelse og afrapportering	6
3.1	Formål og ansvar	6
3.2	Revisionens udførelse	7
3.2.1	Risikovurdering og revisionsstrategi	7
3.2.2	Juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision som en integreret løbende proces	8
3.2.3	Drøftelse med ledelsen om besvigelser	8
3.3	Rapportering	9
<hr/>		
4.	Den udførte revision	9
4.1	Revisionsplan	9
4.2	IT-sikkerhed (endelig tilbagemelding fra Roskilde Kommune afventes)	10
4.3	Økonomistyring	11
4.4	Overholdelse af konteringsregler	11
4.5	Bogføringsprocessen samt økonomisk ledelsestilsyn	11
4.6	Beholdningseftersyn samt afstemning af balanceposter	11
4.7	Besøg ved decentrale enheder	12
4.8	Lønninger og vederlag	12
4.9	Områder med statsrefusion	12
4.9.1	Beskæftigelsesområdet	13
4.9.2	Socialområdet	13
4.10	Områder i øvrigt med særlige rapporteringskrav	13
4.11	Revision af balancen	13
4.12	Vurdering af kommunens økonomiske udvikling	14
4.12.1	Målopfyldelse i forhold til de vedtagne principper	14
4.13	Juridisk-kritisk revision	15
4.13.1	Lov om kommunernes styrelse	15
4.13.2	Byrådets/fagudvalgenes beslutninger	15
4.13.3	Bevillingsregler	15
4.13.4	Låne- og deponeringsregler	16
4.14	Forvaltningsrevision	16
4.14.1	Indkøb	16
4.14.2	Kontrol af takstberegning og opkrævning vedr. daginstitutioner	16
4.14.3	Sparsommelighed	17
<hr/>		
5.	Uafhængighed	17
5.1	Vores uafhængighed	17
5.2	Ledende revisionspartner(e)	17

5.3	Andre ydelser end lovpligtig revision	17
6.	Sammendrag af kommunikation	18
7.	Afslutning	18
8.	Bilag 1 – Ledelsesnotater og afgivne erklæringer	19
8.1	Oversigt over notater	19
8.2	Oversigt over afgivne erklæringer	19
<hr/>		
Bilag 2	Redegørelse til ressortministerierne om revisionen af områder, der er omfattet af refusion eller tilskud fra Staten i regnskabsåret 2017	21
Bilag 3	Oversigt over konstaterede fejl og mangler på Beskæftigelsesministeriets, Børne- og Socialministeriet samt Udlændinge- og Integrationsministeriets områder - regnskabsåret 2017	21
Bilag 4	Revisionsberetning vedrørende Ansvarsforhold, revisionens omfang og rapportering (Vilkår for revisionsopgaven)	21

1. Indledning

Vi har afsluttet revisionen af årsregnskabet for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2017.

Vores revision har ikke givet anledning til forbehold, og vi afgiver således en "blank" påtegning på årsregnskabet for 2017. Vores revision har dog givet anledning til en revisionsbemærkning, og vi henviser til afsnit 2.2.1 nedenfor vedrørende uddannelseshjælp på beskæftigelsesområdet.

Vi henviser til vores redegørelse om ansvar for aflæggelsen af årsregnskabet mv. samt revisionens udførelse og omfang i bilag 4 til denne beretning "Revisionsberetning vedrørende ansvarsforhold, revisionens omfang og rapportering" (Vilkår for revisionsopgaven) af 16. maj 2018, siderne 1 – 5. Revisionen er udført i overensstemmelse med de deri beskrevne principper.

Implementeringen af den nye EU forordning 537/2014 medfører yderligere rapporteringskrav for revisors rapportering til byrådet i forbindelse med den lovpligtige revision af virksomheder af interesse for offentligheden. Disse yderligere rapporteringskrav omfatter bl.a. en beskrivelse af karakteren, hyppigheden og omfanget af kommunikationen med ledelsen, en beskrivelse af omfanget af og tidsplanen for revisionen samt en bedømmelse af de vurderingsmetoder, der er anvendt for de forskellige poster i regnskabet. Vi har opfyldt nogle af disse yderligere rapporteringskrav i vores revisionsplan for året, der blev fremlagt for og drøftet med ledelsen på mødet den 4. september 2017. De resterende rapporteringskrav er opfyldt direkte i denne revisionsberetning.

Som følge af implementeringen i Danmark af den nye EU forordning omfatter revisionspåtegningen en beskrivelse af centrale forhold ved revisionen. Centrale forhold ved revisionen er de forhold, der efter vores faglige vurdering var mest betydelige ved revisionen af regnskabet.

2. Konklusion på den udførte revision

2.1 Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til byrådet i Roskilde Kommune

Revisionspåtegning på regnskabet

Konklusion

Det er vores opfattelse, at regnskabet i alle væsentlige henseender er rigtigt, dvs. udarbejdet i overensstemmelse med bekendtgørelse om kommuners budget og regnskabsvæsen, revision mv.

Vi har revideret regnskabet for Roskilde Kommune for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2017 siderne 3 – 30, der omfatter anvendt regnskabspraksis, regnskabsopgørelse, balance og obligatoriske oversigter og noter med følgende hovedtal:

<i>Resultat af ordinær drift</i>	<i>overskud</i>	<i>DKK</i>	<i>165,6 mio.</i>
<i>Resultat af det skattefinansierede område</i>	<i>underskud</i>	<i>DKK</i>	<i>-14,9 mio.</i>
<i>Aktiver i alt</i>		<i>DKK</i>	<i>6.944,0 mio.</i>
<i>Egenkapital i alt</i>		<i>DKK</i>	<i>4.064 mio.</i>

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderlige-

re krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, idet revisionen udføres på grundlag af kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit ”Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet”. Vi er uafhængige af kommunen i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA’s Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Centrale forhold ved revisionen

Centrale forhold ved revisionen er de forhold, der efter vores faglige vurdering var mest betydelige ved vores revision af årsregnskabet for regnskabsåret 2017. Disse forhold blev behandlet som led i vores revision af årsregnskabet som helhed og udformningen af vores konklusion herom. Vi afgiver ikke nogen særskilt konklusion om disse forhold.

Centrale forhold ved revisionen	Hvordan vi har behandlet det centrale forhold ved revisionen
<p>Sociale- og beskæftigelsesmæssige udgifter hvoraf refusion fra Staten udgør DKK 358,4 mio. De sociale- og beskæftigelsesmæssige udgifter vedrører bl.a. dagpenge til forsikrede ledige, løntilskud til personer i fleksjob, sygedagpenge, seniorjob, hjælp til flygtninge, botilbud, ophold på døgninstitutioner mv.</p> <p>Ud fra vores professionelle vurdering er revisionen af området for de sociale og beskæftigelsesmæssige udgifter med statsrefusion, det revisionsområde med størst betydning for den finansielle revision, da der er væsentlige udgifter på dette område, som refunderes af Staten. Kommunen er ansvarlig for tilrettelæggelse af forretningsgange og interne kontroller, som sikrer korrekt sagsbehandling af borgernes rettigheder til ydelser, herunder at der udbetales korrekte ydelser, som kan helt eller delvis refunderes af Staten i henhold til gældende love og regler. Vi fokuserede på området, da reglerne på området er komplekse og kræver, at ledelsen i kommunen fastlægger retningslinjer for forretningsgange og sagsbehandling samt overvåger at disse bliver fulgt.</p>	<p>Vi gennemgik og testede væsentlige forretningsgange og relevante interne kontroller på områder med statsrefusion på det sociale- og beskæftigelsesmæssige område samt gennemførte revision af et antal personsager til afdækning af, om der sker en korrekt udbetaling af sociale ydelser med refusion. Vi udførte vores handlinger i henhold til bekendtgørelse nr. 1617 af 15. december 2016 om statsrefusion og tilskud samt regnskabsaflægning og revision på visse områder inden for Børne- og Socialministeriets, Beskæftigelsesministeriets, Udlændinge- og Integrationsministeriets, Transport-, Bygnings- og Boligministeriets og Undervisningsministeriets ressortområder (revisionsbekendtgørelsen).</p> <p>De detaljerede resultater af vores revision afrapporteres til kommunen i bilag 2 – 3 inkl. tværministerielle oversigter til Ministerierne Beskæftigelsesministeriet, Børne og Socialministeriet samt Udlændinge og Integrationsministeriet.</p>

Fremhævelse af forhold vedrørende revisionen

Kommunen har i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv. medtaget det af byrådet godkendte årsbudget for 2017 som sammenligningstal i års-

regnskabet for 2017. Disse sammenligningstal har ikke været underlagt revision.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der i alle væsentlige henseender er rigtigt, dvs. udarbejdet i overensstemmelse med bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere kommunens evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere kommunen, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed. Det er ikke en garanti for, at en revision der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision, og de yderligere krav der er gældende i Danmark samt standarder for offentlig revision, idet revisionen udføres på grundlag af kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv., altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådanne findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugere træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarder for offentlig revision, idet revisionen udføres på grundlag af kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv., foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af kommunens interne kontrol.
- Tager vi stilling til om den regnskabspraksis, der er anvendt af ledelsen er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om kommunens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det

revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at kommunen ikke længere kan fortsætte driften.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Andre Oplysninger end årsregnskabet og revisors erklæring herom

Ledelsen er ansvarlig for Andre Oplysninger. Andre Oplysninger omfatter de øvrige oplysninger i "Årsregnskab 2017", der ikke er omfattet af vores revision jf. konklusionsafsnittet ovenfor.

Vores konklusion om årsregnskabet dækker ikke Andre Oplysninger, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om disse.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse Andre Oplysninger og i den forbindelse overveje, om Andre Oplysninger er væsentligt inkonsistente med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation. Hvis vi på grundlag af det udførte arbejde konkluderer, at der er væsentlig fejlinformation i Andre Oplysninger, skal vi rapportere om dette forhold.

Vi har ingenting at rapportere i den forbindelse.

Erklæring i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering

Yderligere oplysninger krævet i henhold til "bekendtgørelse om kommunal og regional revision"

Vores konklusion er konsistent med vores revisionsberetning til byrådet.

Efter vores bedste overbevisning er der ikke udført forbudte ikke-revisionsydelser som omhandlet i bekendtgørelse om kommunal og regional revision.

Vi blev første gang valgt som revisor for kommunen fra og med den 1. januar 2011 for regnskabsårerne 2011 til 2014. Aftalen blev forlænget til også at omfatte 2015. Efter en udbudsprocedure gennemført i 2015 har vi fået forlænget revisionsaftalen for årene 2016 - 2019.

Udtalelse om juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

Ledelsen er ansvarlig for, at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ledelsen er også ansvarlig for, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de aktiviteter, der er omfattet af regnskabet. Ledelsen har i den forbindelse ansvar for at etablere systemer og processer, der understøtter sparsommelighed, produktivitet og effektivitet.

I tilknytning til vores revision af regnskabet er det vores ansvar at gennemføre juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision af udvalgte emner i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. I vores juridisk-kritiske revision efterprøver vi med høj grad af sikkerhed for de udvalgte emner, om de undersøgte dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i bevillinger, love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis. I vores forvaltningsrevision vurderer vi med høj grad af sikkerhed, om de undersøgte systemer, processer eller dispositioner understøtter skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de aktiviteter, der er

omfattet af regnskabet.

Hvis vi på grundlag af det udførte arbejde konkluderer, at der er anledning til væsentlige kritiske bemærkninger, skal vi rapportere herom i denne udtalelse.

Vi har ingen væsentlige kritiske bemærkninger at rapportere i den forbindelse.

2.2 Bemærkninger, der skal besvares over for tilsynsmyndigheden

I henhold til bekendtgørelse om kommunernes budget, regnskab, revision mv. skal revisionen gøre bemærkninger, hvis den mener,

- at regnskabet ikke er rigtigt, eller at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, ikke er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, byrådets øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis,
- at udførelsen af byrådets og udvalgenes beslutninger og den øvrige forvaltning af kommunens anliggender ikke er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde.

Revisionen har givet anledning til en bemærkning på beskæftigelsesområdet vedrørende uddannelseshjælp jf. Aktivlovens og Beskæftigelseslovens bestemmelser, som skal besvares over for tilsynsmyndigheden.

2.2.1 Revisionsbemærkning vedrørende uddannelseshjælp på beskæftigelsesområdet

Vi har, som led i vores revision af området uddannelseshjælp, bl.a. konstateret fejl i 3 ud af 5 gennemgåede sager. Området har ligeledes fremstået fejlbehæftet tidligere år.

Det er vores vurdering, at der er tale om fejl, som kan have betydning for progressionen i sagerne. Der er tale om manglende rettidighed ved samtaler, iværksættelse af indsatser til borgerne, rettidig afgivelse af tilbud og gennemførelse af læse-, skrive-, regnetest til målgruppen, samt afgivelse af uddannelsespålæg under 1. samtale. Det kan med baggrund i fejlene ikke udelukkes, at nogle borgere kunne være kommet hurtigere videre i et forløb, og dermed tilbage på arbejdsmarkedet tidligere.

Ved revisionen 2016 blev det anbefalet Kommunen, at styrke opmærksomheden på området vedrørende uddannelseshjælp. Det viser sig ved revisionen 2017, at der ikke er opnået tilstrækkelig tilfredsstillende resultater i forhold til lovens bestemmelser, og dermed er området fortsat mangelfuldt forvaltet.

Vi anbefaler, at kommunen iværksætter tiltag til en fremadrettet ændring af procedurerne, således rettidigheden ved iværksættelsen af erhvervsrettede tilbud sikres, tilbud om gennemførelse af læse-, skrive-, regnetest til borgere i målgruppen sikres, og at der kommer opmærksomhed på, at der afgives uddannelsespålæg ved første samtale, jf. lovens hensigt.

Kommunen har efter afslutning af revisionen iværksat tiltag på området, som skal sikre, at rettidigheden af tilbud og test overholdes. Der udarbejdes nye arbejdsgange, som forventes implementeret løbende fra revisionens afslutning og frem, og som skal være med til at skabe et grundlag for at minimere fejl.

Kommunen oplyser desuden, at der er øget tilsyn på området vedrørende uddannelseshjælp, hvor 3 sager pr. rådgiver tages ud til kontrol hver måned. Herudover er ledelsesressourcerne på ungeområdet styrket pr. 1. november 2017, med henblik på at styrke tempoet i sagerne, herunder afgivelse af tilbud og uddannelsespålæg.

Vi vil følge op på de igangsatte tiltag i løbet af vores 2018-revision.

2.3 Opfølgning på afgivne revisionsberetninger og bemærkninger

Der er ikke afgivet revisionsbemærkninger vedrørende revisionen af årsregnskabet for 2016.

3. Revisionens formål, udførelse og afrapportering

3.1 Formål og ansvar

Revisionen har til formål at påse:

- at regnskab og årsberetning er rigtigt opstillet på grundlag af kommunens bogføring,
- at regnskab og årsberetning i sin helhed giver et retvisende billede af kommunens samlede økonomiske forvaltning,
- at de af Økonomi- og Indenrigsministeriet fastsatte regler for regnskabsaflæggelse er efterlevet,
- at der er en tilfredsstillende intern kontrol på væsentlige områder,
- at gældende love og forskrifter samt byrådets beslutninger bliver overholdt,
- at tilsynsmyndighedens godkendelse foreligger til disposition, hvor det er nødvendigt, og
- at byrådets og tilsynsmyndighedens afgørelser vedrørende eventuelle revisionsbemærkninger for tidligere år er iagttaget således, at disse forhold ikke giver anledning til yderligere bemærkninger.

Det er byrådets ansvar at godkende budgettet for det kommende år. Borgmesteren skal drage omsorg for, at ingen udgift afholdes eller indtægt oppebæres uden fornøden bevilling, og at udgifter og indtægter bogføres i overensstemmelse med de af Økonomi- og Indenrigsministeriet og byrådet fastsatte regler.

Gennem regler godkendt af byrådet er der fastsat bestemmelser om tilrettelæggelsen af de administrative forhold.

Kommunens årsregnskab udarbejdes af administrationen og aflægges af økonomiudvalget til byrådets godkendelse. Ledelsen har ansvaret for, at årsregnskabet er i overensstemmelse med lovgivningens krav herom, og at forvaltningen foregår på en betryggende måde.

Den økonomiske forvaltning skal ske i overensstemmelse med reglerne i lov om kommunernes styrelse. Dette gælder også form og indhold af årsregnskabet.

Det er ledelsens ansvar at tilrettelægge økonomistyringen på en måde, der er hensigtsmæssig efter kommunens forhold. Dette omfatter også ansvar for en tilrettelæggelse af forvaltningen, økonomistyringen og øvrige registreringer på en sådan måde, at det kan dokumenteres, at midlerne er anvendt i overensstemmelse med forudsætningerne, at de tilsigtede resultater opnås, samt at der sker en løbende overvågning og evaluering af økonomistyringen, rutiner og resultater i øvrigt.

Ansvaret for bogføring og formueforvaltning varetager borgmesteren og administrationen blandt andet gennem etablering af forretningsgange og interne kontroller, der skal sikre, at registreringerne dækker over gyldige transaktioner, og at registreringerne er fuldstændige og nøjagtige. Etablering af forretningsgange og interne kontroller sker endvidere med henblik på at forebygge og opdage eventuelle besvigelser i form af misbrug af kommunens aktiver og bevidste fejlinformationer i regnskabsrapporteringen.

3.2 Revisionens udførelse

Vores revision omfatter:

- *finansiel revision*, som består i at efterprøve om regnskabet er rigtigt, det vil sige uden væsentlige fejl og mangler,
- *juridisk-kritisk revision*, hvor vi vurderer, om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger (bevillingskontrol), love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis,
- *økonomisk kritisk revision*, hvor formålet er at vurdere, om de enkelte afdelinger, institutioner og medarbejdere anvender de tildelte midler på en økonomisk hensigtsmæssig måde (forvaltningsrevision).

Ved den *finansielle revision* er prioriteringen af opgaverne og revisionsområderne bestemt af vores vurdering af risikoen for at fejl opstår, kombineret med den betydning (væsentlighed) eventuelle fejl vil have. Disse vurderinger foretages dels i forbindelse med planlægningen af revisionsåret og dels som en løbende proces ud fra erfaringer indhentet ved den løbende revision af eksisterende forretningsgange og det interne tilsyns- og kontrolmiljø. I vurderingerne indgår også resultater og erfaringer, som indhentes via kommunens interne tilsyn. Den *juridisk-kritiske revision* på udvalgte områder indgår altid som en integreret del af den finansielle revision.

Ved den *økonomisk kritiske revision* vurderer vi på udvalgte områder, om opgaveløsningen sker i overensstemmelse med de opstillede mål og om der administreres på en økonomisk hensigtsmæssig måde.

I årets løb anvender vi systemrevision, som kombineres med substansrevision (analytisk og detailrevision) i større eller mindre omfang. Systemrevisionen har til formål at efterprøve, om de interne kontroller (forretningsgange) er hensigtsmæssigt og sikkert tilrettelagt og efterlevet. Ved mulige mangler eller manglende efterlevelse af forretningsgange, vil vi gøre kommunens ledelse opmærksom herpå.

Til den afsluttende revision anvender vi fortrinsvis substansrevision. Revisionen udføres i vid udstrækning ved regnskabsanalytiske undersøgelser, hvor det aflagte regnskab og regnskabsforklaringer gennemgås og vurderes i forhold til budgetterede og bevilgede beløb og de forudsætninger, som ligger til grund herfor. Endvidere indgår afstemninger og efterprøvelse af forvaltningens interne kontrolrutiner i forbindelse med årsafslutningen. Vi har anvendt udtræk fra kommunens økonomisystem til regnskabsanalytiske undersøgelser, stikprøveudtagninger og efterprøvelser af kontoplanrelationer vedrørende økonomiposteringer.

3.2.1 Risikovurdering og revisionsstrategi

Revisionen gennemføres med udgangspunkt i en af os udarbejdet revisionsstrategi. Revisionsstrategien skal sikre, at revisionen fokuseres mod de væsentligste og mest risikofyldte områder af betydning for årsregnskabet.

Baseret på vores drøftelser med ledelsen og vores kendskab til kommunens aktiviteter, kommuner generelt – og forhold i øvrigt, har vi i forbindelse med planlægningen og udførelsen af revisionen identificeret følgende væsentlige områder:

- It-sikkerhed
- Økonomistyring
- Interne kontroller
- Sociale- og beskæftigelsesmæssige områder

Revisionen giver således ikke en fuld sikkerhed for, at alle fejl og mangler opdages, men kun en høj grad af sikkerhed for at væsentlige fejl og mangler i forhold til regnskabet retvisende billede og overholdelse af love, regler mv. opdages.

3.2.2 Juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision som en integreret løbende proces

Juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision omfatter på udvalgte områder, en vurdering af om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis, samt en vurdering af om udførelsen af byrådets og udvalgenes beslutninger og den øvrige forvaltning af kommunens anliggender er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde.

Områderne i forhold til den udførte revision vil over en flerårig periode i henhold til de nye standarder for offentlige revision ("SOR") omfatte følgende inden for SOR 6 ("Juridisk-kritisk revision") og SOR 7 (Forvaltningsrevision):

SOR 6 - Juridisk-kritisk revision

- a)** Gennemførelsen af indkøb
- b)** Løn- og ansættelsesmæssige dispositioner
- c)** Gennemførelsen af salg
- d)** Myndigheders gebyrkrævning
- e)** Afgørelser om tildeling af tilskud mv.
- f)** Rettighedsbestemte overførsler

SOR 7 - Forvaltningsrevision

- a)** Aktivitets- og ressourcestyring
- b)** Mål- og resultatstyring
- c)** Styring af offentlige indkøb
- d)** Budgetstyring af flerårige investeringsprojekter
- e)** Styring af offentlige tilskudsordninger

For at skabe det nødvendige revisionsbevis for regnskabet rigtighed, finder vi det nødvendigt at foretage og anvende forskellige analyser, nøgletal, udviklingstendenser, sammenligninger samt vurderinger af forretningsgange. Herved udføres automatisk revisionen som en integreret del af de normale revisionshandlinger. Revisionsresultaterne kan således nyttiggøres i en bredere sammenhæng.

Vurdering og efterprøvelse af forretningsgange er efter vores generelle opfattelse, sammen med vurdering af de kontrolmæssige aspekter, udtryk for en løbende vurdering af, om administration og sagsbehandling foregår på en hensigtsmæssig måde. Forslag til ændringer/justeringer af forretningsgange fremsættes og aftales oftest i den løbende dialog med og rapportering til de administrative ledelsesniveauer.

3.2.3 Drøftelse med ledelsen om besvigelser

Revisor skal i henhold til revisionsstandarderne forespørge ledelsen om, hvordan den øver tilsyn med de aktiviteter og procedurer, ledelsen har iværksat med henblik på at identificere og reagere på risikoen for væsentlige besvigelser i kommunen, samt hvilke interne kontroller ledelsen har implementeret for at forebygge sådanne risici.

Vi skal desuden forespørge ledelsen om, hvorvidt den har kendskab til faktiske besvigelser, der påvirker kommunen, eller om mistanker og beskyldninger herom.

Vi har som led heri med ledelsen drøftet de ledelses- og styringsprocesser, som kommunen har etableret med henblik på at opdage og forebygge besvigelser og fejl. Ledelsen har i denne forbindelse oplyst, at den ikke er bekendt med besvigelser eller mistanker og beskyldninger om besvigelser, som kunne have en væsentlig indflydelse på regnskabet.

3.3 Rapportering

Revisionens indhold og resultater rapporteres i forskellig detaljeringsgrad til henholdsvis det administrative og det politiske niveau.

Til det administrative niveau rapporteres løbende til de enkelte forvaltninger og institutioner. Det sker såvel mundtlig som skriftligt ved notater til ledelsen. Vi søger desuden gennem en konstruktiv løbende dialog med kommunens medarbejdere om konkrete og generelle problemstillinger at medvirke til at forebygge, at der opstår væsentlige fejl.

Rapportering til byrådet sker i form af beretninger. Eventuelle bemærkninger, som byrådet skal tage stilling til og besvare over for tilsynsmyndigheder, vil fremgå som bemærkninger i afsnittet "*Bemærkninger der skal besvares over for tilsynsmyndigheden*".

4. Den udførte revision

4.1 Revisionsplan

Vi har med kommunens ledelse drøftet det indledende omfang og tidsplanen for revisionen, som fremgår af vores revisionsplan for 2017 fremlagt på mødet den 5. september 2017. Revisionsplanen indeholder en beskrivelse af omfanget af vores revision, herunder en oversigt over væsentlige områder som vi har inkluderet i omfanget af revisionen baseret på risiko eller andre faktorer. Revisionsplanen indeholder desuden en beskrivelse af vores revisionsmetode samt den planlagte tilgang til revisionen. Revisionsplanen omfatter derudover vores væsentlighedsvurderinger.

Revisionen er udført i overensstemmelse med revisionsplanen for 2017. Der er ingen ændringer i den valgte revisionsstrategi sammenholdt med tidligere år.

Vi har som led i udformningen af vores revision fastsat væsentlighed og vurderet risikoen for væsentlig fejlinformation i regnskabet. Vi har desuden undersøgt risikoen for, at ledelsen tilsidesætter interne kontroller, og har bl.a. i den forbindelse overvejet, hvorvidt der har været tegn på manglende uvildighed, som eventuelt kan repræsentere en risiko for væsentlig fejlinformation som følge af besvigelser.

Omfanget af revisionen er påvirket af vores brug af væsentlighed. Dette ses bl.a. i forhold til udvælgelse af stikprøver. En revision er udformet med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet er uden væsentlig fejlinformation. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl. De betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som brugerne træffer på grundlag af regnskabet.

Vi har på grundlag af vores faglige vurdering fastsat visse kvantitative grænser for væsentlighed, herunder overordnet væsentlighed for regnskabet som helhed, som anført i nedenstående tabel. Sammen med kvalitative overvejelser har dette hjulpet os med at fastsætte omfanget af vores revision samt arten, tidsplanlægningen og omfanget af vores revisionshandling, og med at vurdere effekten af fejlinformationer, såvel enkeltvis som samlet, på regnskabet som helhed.

Overordnet væsentlighed for kommunen DKK 52 mio.

Overordnet væsentlighed for kommunen er et udtryk for, hvornår en fejl der overstiger dette beløb bør rettes i årsregnskabet.

Et overordnet væsentlighed niveau, er ikke et udtryk for, at poster under det fastsatte væsentligheds niveau ikke stikprøvevis revideres, eller i sig selv, ikke kan være væsentlige. Mindre fejl som er under væsentlighedsniveauet vil oftest kunne rettes i efterfølgende periode og årsregnskab, uden at det ændrer på det billede af årsregnskabet som helhed.

Hvordan vi har fastlagt det

1 % af kommunens indtægter fra skatter og generelle tilskud

Begrundelse for anvendt væsentlighedsbenchmark

Revisionen gennemføres med udgangspunkt i en af os udarbejdet revisionsplan og -strategi. Revisionsstrategien skal sikre, at revisionen fokuseres mod de væsentligste og mest risikofyldte områder af betydning for regnskabet som helhed.

Væsentlighedsniveauet er afledt heraf fastsat ud fra den vurdering, at der er mest fokus på kommunes driftsresultat, dvs. samlede indtægter og dermed også samlet forbrug inkl. anlægsinvesteringer.

Områder med højere risiko, det vil sige, hvor der er tale om væsentlig regnskabspraksis og/eller en betydelig grad af vurdering eller skøn, kræver specielle revisionsmæssige overvejelser på grund af karakteren af risikoen, det sandsynlige omfang af eventuelle fejloplysninger samt sandsynligheden for, at risikoen bliver til virkelighed.

Som led heri overvejer vi også såvel kvantitative som kvalitative faktorer i forbindelse med vores vurdering af væsentlighed. Vi vurderer også de parametre, der anvendes af regnskabsbrugerne, til at fastslå det rigtige grundlag for en vurdering af væsentlighed.

4.2 IT-sikkerhed

Som led i vores revision af årsregnskabet for Roskilde Kommune for 2017 har vi foretaget en revision af de generelle it-kontroller (ITGCFR), som påvirker regnskabsaflæggelsen. Nærværende rapport beskriver omfanget af vores it-revision samt de væsentligste observationer og anbefalinger.

Et robust it-kontrolmiljø medvirker til at sikre tilgængeligheden og den fortsatte effektivitet af kommunens it-systemer samt pålideligheden af forretningsdata. Dette sker gennem interne kontroller rettet mod fortrolighed, integritet og tilgængelighed af data og systemer. I relation til vores finansielle revision bidrager ITGCFR indirekte til at sikre oplysningerne i årsregnskabet, og ap-plikationskontroller bidrager direkte hertil. Vores primære fokus i it-revisionen er derfor rettet mod integriteten af data og systemer.

Vores it-revision, der er gennemført i november 2017 – januar 2018, har omfattet følgende systemer:

- Windows, der styrer brugernes adgang
- KMD Opus Økonomi
- KMD Opus Løn og Personale

På baggrund af den foretagne revision er det vores samlede vurdering, at de generelle it-kontroller hos Roskilde Kommune er på et tilfredsstillende niveau (2016: tilfredsstillende), vurderet ud fra følgende skala: Ikke-tilfredsstillende, acceptabel, tilfredsstillende og meget tilfredsstillende.

Vores revision viser, at Roskilde Kommune har etableret it-kontroller, der i det væsentligste er beskrevet i politikker og retningslinjer og at medarbejderne er bekendt med deres ansvar for kontrol. Kommunen arbejder fortsat på at styrke det ledelsesmæssige fokus på informationssikkerhed herunder gennem samar-

bejde med andre kommuner i D-11 regi omkring it-sikkerhed og EU-persondataforordningen. Roskilde Kommune har i dette arbejde igangsat ajourføring af risikoanalyse, it-sikkerhedspolitik og it-beredskab.

Revisionen viser dog, at der er enkelte områder, hvor kontroller og retningslinjer ikke efterleves. Vi har givet anbefalinger til styrkelse heraf. Vi har ved årets revision ikke observeret forhold, der giver anledning til nye anbefalinger, mens to observationer fra tidligere år er lukket.

Som følge af Roskilde Kommunes afhængighed af et robust it-kontrolmiljø anbefaler vi, at ledelsen kontinuerligt har opmærksomhed på cybersikkerhed til sikring af, at Roskilde Kommune kan imødegå de fortsat stigende trusler fra cyberkriminalitet samt imødekomme de øgede regulatoriske krav og forventninger fra kunder og andre interessenter.

Vi er opmærksomme på, at kommunen for 2017 ikke vil modtage en revisionserklæring fra KMD på KMD OPUS. Kommunen skal fortsat sikre sig, at der er et tilstrækkeligt kontrolmiljø i relation til KMD OPUS. Vi skal derfor anbefale, at kommunen udfører de nødvendige kompenserende procedurer, herunder bl.a. gennemgang af brugere med udvidede rettigheder fra KMD samt test af nye versioner til KMD OPUS.

4.3 Økonomistyring

Vi har gennemgået kommunens beskrivelser for økonomisk styring og herunder vurderet, om disse fortsat beskriver rammen og reglerne for, hvordan kommunens økonomistyring og tilrettelagte arbejdsgange mv. udøves i praksis.

Det er vores vurdering, at de overordnede rammer for en hensigtsmæssig økonomistyring er til stede. Det er endvidere vores opfattelse, at der anvendes gode og relevante styringsredskaber og it-værktøjer til den økonomiske styring af områderne.

4.4 Overholdelse af konteringsregler

Budget- og Regnskabssystemet indeholder reglerne om den kommunale kontoplan. Kommunens konteringspraksis er således afgørende for målingen af udgifternes størrelse og art, herunder på enkeltområder, samt for korrekt hjemtagelse af statsrefusion, momsrefusion mv.

Det vores opfattelse, at kommunens kontoopsætning og konteringspraksis er i overensstemmelse med Budget- og Regnskabssystemets regler herfor.

4.5 Bogføringsprocessen samt økonomisk ledelsestilsyn

De grundlæggende regler for den elektroniske bilagsbehandling og bogføring i kommunen skal fremgå af kommunens principper for økonomistyring samt i bilag dertil. Endvidere forudsættes beskrevet, hvorledes det økonomiske ledelsestilsyn skal være udført og dokumenteret.

Det er vores opfattelse, at kommunens rutiner for bogføring og ledelsestilsyn er velfungerende og veldokumenterede.

4.6 Beholdningseftersyn samt afstemning af balanceposter

Med udgangspunkt i statusbalancens udvisende den 31. august 2017, har vi stikprøvevis anmodet om afstemning af en række likvide konti.

Vi har ud fra det indholdsmæssige i afstemningerne vurderet kvaliteten heraf, bl.a. med fokus på, om der henstår åbentstående poster, som der burde være taget handling på tidligere.

Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

4.7 Besøg ved decentrale enheder

Vi har aflagt besøg i forskellige forvaltninger, afdelinger og institutioner i efteråret 2017. Formålet har bl.a. været at undersøge, vurdere og efterprøve en række forretningsgange og forhold af økonomisk betydning for disse enheder og for kommunen som sådan, hvorved en stor del af denne revision må karakteriseres som forvaltningsrevision.

Institutioner som vi har noteret besøgt eller særskilt foretaget revision eller ydet bistand ved er:

- Himmelev Skole
- SFO Himmelev
- Speciealbørnehaven Bjerget
- Lindelunden
- Viadukten
- Roskilde Bibliotek
- Pilehøj
- Dåstrup Skole
- Dåstrup SFO
- Nordgårdsskolen
- Dagplejen – Gormsvej 7
- Klub Vest
- Roskilde Ungdomsskole
- Roskilde Unge Center
- Klub Øst

Den udførte revision har ikke givet anledning til bemærkninger.

4.8 Lønninger og vederlag

Vi har gennemgået processen for lønområdet for at påse, at den er hensigtsmæssig og betryggende i kontrolmæssig henseende. Vi definerer lønprocessen som oprettelse og ændring af lønmodtager, dagpengerefusioner samt sikring af, at den udbetalte løn er korrekt.

Vi har stikprøvevist testet personalesager med det formål at efterprøve, om gældende regler og overenskomster i forbindelse med lønudbetaling efterleves. Udsnittet af sager er fordelt på forskellige overenskomstområder. Herudover har vi gennemgået aflønning til politikere og den daglige ledelse.

Det er vores opfattelse, at processer - og hermed også kontrolmiljøet - er hensigtsmæssige og betryggende. Det er vores vurdering, at lønninger udbetales i henhold til gældende overenskomst, aftaler mv. samt at administrationen af området i øvrigt er betryggende.

4.9 Områder med statsrefusion

Der er særlige krav til revisionen af områder med statsrefusion samt for rapportering til ressortministerierne herom. Dette fremgår blandt andet af Bekendtgørelse om statsrefusion og tilskud samt regnskabsafleggelse og revision på visse områder inden for Børne- og Socialministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Udlændinge- og Integrationsministeriet, Transport-, Bygnings- og Boligministeriet og Undervisningsministeriets ressortområder.

Med dette udgangspunkt har vi revideret alle væsentlige områder, som er omfattet af statsrefusion og tilskud, jf. bilag 2 - 3 til denne beretning ”Redegørelse til ressortministerierne om revisionen af de sociale, beskæftigelses- og sundhedsmæssige områder, der er omfattet af ordninger om refusion eller tilskud fra Staten vedrørende regnskabsåret 2017”, samt ”Oversigt over konstaterede fejl og mangler på Beskæftigelsesministeriet, Børne- og Socialministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriets områder - regnskabsåret 2017”.

4.9.1 Beskæftigelsesområdet

På baggrund af de samlede resultater af vores revision af de gennemgåede områder i Roskilde Kommune, er det vores vurdering, at sagsbehandlingen og den daglige administration af de områder, som varetages i Job- og Ydelsescentret, og som har relation til de beskæftigelsesmæssige områder i Roskilde Kommune, som helhed har været varetaget hensigtsmæssigt og betryggende, ligesom det er vores vurdering, at man som helhed lever op til lovgivningens og ministeriernes bestemmelser og vejledninger, bortset fra området relateret til uddannelseshjælp, som har givet anledning til en revisionsbemærkning. Vi henviser til afsnit 2.2.1.

4.9.2 Socialområdet

På baggrund af de samlede resultater af vores revision af de gennemgåede områder i Sundhed og Omsorg samt Børn og Unge, er det vores vurdering, at sagsbehandlingen og den daglige administration af de specialiserede områder som helhed administreres hensigtsmæssigt og betryggende, ligesom det er vores vurdering, at man som helhed lever op til lovgivningens og ministeriernes bestemmelser og vejledninger for dette område.

4.10 Områder i øvrigt med særlige rapporteringskrav

Vi har foretaget en revision af et antal specialopgørelser og indberetninger, hvortil knytter sig en række krav til revisionens udførelse og rapportering.

Der henvises til bilag 1 i afsnit 8 ”Ledelsesnotater og afgivne erklæringer”, samt bilag 2 – ”Redegørelse til Ressortministerierne om revisionen af områder, der er omfattet af refusion eller tilskud fra Staten i regnskabsåret 2017”.

4.11 Revision af balancen

En meget væsentlig forudsætning for korrekt regnskabsaflæggelse er, at samtlige statuskonti er afstemt inden regnskabet lukkes. Herved sikres det, at årets status, drift, refusion og anlæg mv. bliver retvisende, idet eventuelle fejlregistrerede beløb, manglende refusionsanmeldelser mv. bliver bogført i det korrekte regnskabsår.

Formålet med revisionen af statusafstemninger er at skabe sikkerhed for:

- at alle statuskonti er undergivet afstemning,
- at der udøves ledelsestilsyn med afstemning,
- at saldoen på kontiene kan specificeres og dokumenteres,
- at der kun henstår poster på status ultimo, som er valide, dvs. at der foreligger tilstrækkelig dokumentation for tilstedeværelse og værdisætning af såvel aktiver som forpligtelser,
- at der ikke henstår poster på status, som burde have været overført til resultatopgørelsen,
- at der ikke henstår poster af ældre dato, hvor der burde have været taget stilling til afskrivning, samt
- at der er sikret fuldstændighed i registreringerne i forhold til eksternt dokumentationsmateriale.

Revisionens gennemgang har omfattet et udvalg af konti, inden for de af Økonomi- og Indenrigsministeriets udmeldte obligatoriske opdelinger af aktiver og passiver.

Vi har påset, at egenkapitalen er fordelt, registreret og klassificeret korrekt i henhold til Budget- og Regnskabssystemets regler samt at der er redegjort for egenkapitalens udvikling fra ultimo 2016 til ultimo 2017.

Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

4.12 Vurdering af kommunens økonomiske udvikling

Af kommunens økonomiske principper fremgår bl.a.:

- Roskilde Kommune skal have en likviditet på minimum 300 mio. kr. opgjort efter kassekreditreglen svarende til 3.590 kr. pr. indbygger. Primo 2014 vurderes likviditeten at være ca. 425-475 mio. kr. svarende til ca. 5.400 kr. pr. indbygger. Likviditet herudover skal prioriteres til strategiske investeringer, jordopkøb, gældsnedbringelse o. lign.
- Roskilde Kommune sigter imod at nedbringe kommunens nettogæld med ca. 100 mio. kr. i løbet af budgetlægningen for 2015-2018, så de årlige udgifter til renter og afdrag reduceres. Kommunens gæld vil i så fald med budget 2018 ligge lidt under det nuværende landsgennemsnit for 2017 (Roskilde Kommunes gæld pr. indbygger udgør 10.332 kr. mod 14.835 kr. på landsplan).

I forhold til de økonomiske principper har vi opstillet nedenstående nøgletal:

(DKK mio.)	2014	2015	2016	2017
Resultat af ordinær drift	254,0	204,9	148,0	165,6
Skattefinansierede anlægsudgifter inkl. salg og køb	-230,6	-194,5	-156,6	-250,4
Heraf salg og køb	-2,3	-29,7	41,2	71,4
Skattefinansieret resultat	21,1	-19,3	32,6	-14,9
Afdrag på lån	-77,5	-78,9	-138,2	-76,3
Låneoptagelse	9,0	58,4	39,6	6,9
Resultat efter afdrag og låneoptagelse	-47,4	-39,8	-66,0	-84,3
Gennemsnitlig likviditet (mio.)	499,0	478,0	485,0	435,0
Gennemsnitlig likviditet pr. indbygger (DKK) *	5.926	5.627	5.629	5.000
Gennemsnitlig likviditet pr. indbygger i alle kommuner (DKK) *	6.075	6.639	7.098	7.896
Langfristet gæld pr. indbygger ekskl. ældreboliger (DKK)	11.981	11.718	10.971	10.332
Langfristet gæld pr. indbygger ekskl. ældreboliger (DKK) i alle kommuner (DKK) *	15.240	15.215	15.021	14.835

(*) Kilde: Økonomi- og Indenrigsministeriets Kommunale Nøgletal

4.12.1 Målopfyldelse i forhold til de vedtagne principper

I 2017 var der på det skattefinansierede område et underskud på DKK 14,9 mio. hvilket er DKK 54,2 mio. bedre end det vedtagne budget.

Roskilde Kommune skal have en likviditet på minimum 300 mio. kr. opgjort efter kassekreditreglen svarende til 3.590 kr. pr. indbygger. Likviditeten pr. indbygger udgjorde i 2014 DKK 5.926 pr. indbygger og ultimo 2017 DKK 5.000 pr. indbygger. Kommunens målsætning om minimum DKK 3.590 pr. indbygger er således opfyldt.

Kommunens langfristede gæld udgjorde ultimo 2014 DKK 1.019 mio. og ultimo 2017 DKK 903 mio. Gælden er således nedbragt over perioden 2014 til 2017 med DKK 116 mio.

Der forventes kun at blive optaget lån på DKK 19 mio. i 2018 og den langfristede gæld bliver ligeledes afdraget med DKK. 77,9 mio.

Det er vores opfattelse, at Roskilde Kommune har en god økonomi og byrådets målsætninger omkring langfristet gæld og likviditet og gæld er opfyldt.

4.13 Juridisk-kritisk revision

Som led i den udførte juridisk-kritiske revision af har vi i set på områderne:

- Lov om kommunernes styrelse
- Byrådets/fagudvalgenes beslutninger
- Bevillingsregler
- Låne- og deponeringsregler
- Politikker- og medarbejderbeskatning (se afsnit 4.8)

4.13.1 Lov om kommunernes styrelse

Lov om kommunernes styrelse fastsætter regler for byrådet og udvalgenes varetagelse af kommunens anliggender, den økonomiske forvaltning mv.

Vi har ved gennemlæsning af byrådets beslutningsprotokol samt visse punkter i udvalgenes beslutningsprotokol kontrolleret overholdelse af den kommunale styrelseslov. Vi har endvidere i forbindelse med vores revision eksempelvis stikprøvevis kontrolleret vederlag til byrådet.

Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

4.13.2 Byrådets/fagudvalgenes beslutninger

I forbindelse med vores revision, eksempelvis lønrevision, årsrevision og forvaltningsrevision har vi stikprøvevis kontrolleret, at beslutninger fra byrådet, økonomiudvalg og de stående udvalg er overholdt.

Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

4.13.3 Bevillingsregler

I den kommunale styrelseslovs § 40 fastslås det, at *bevillingsmyndigheden er hos byrådet*. Samtidig præciseres det, at foranstaltninger, der vil medføre indtægter eller udgifter, som ikke er bevilget i forbindelse med vedtagelsen af årsbudgettet, ikke må iværksættes, før byrådet har meddelt den fornødne bevilling.

Bevillingsniveauet i Roskilde kommune for driftsudgifter er fastsat på udvalgsniveau. Roskilde Kommune har 7 bevillingsområder.

I 2017 har der været en samlet budgetoverholdelse.

Vores gennemgang har ikke givet anledning til bemærkninger.

4.13.4 Låne- og deponeringsregler

Roskilde kommunen har i 2017 optaget lån for i alt DKK 6,9 mio. Lånebekendtgørelsens regler vurderes overholdt. Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

4.14 Forvaltningsrevision

4.14.1 Indkøb

Kommunens indkøb er reguleret af Indkøbspolitikken, som beskriver rammerne for kommunens indkøb.

Det fremgår af indkøbspolitikken:

- at kommunen gennem målrettet styring og koordination kan købe varer og tjenesteydelser på økonomisk fordelagtige betingelser under hensyntagen til leverings- og betalingsbetingelser, miljøforhold, pris, kvalitet, service, garanti, ergonomi, sikkerheds- og administrationsforhold mv.
- at de fælles indkøbsaftaler med godkendte leverandører benyttes af alle forvaltninger.
- at enhederne kender mulighederne for undtagelsesvis at købe varer uden om de fælles indkøbsaftaler og faste leverandører
- at alle kommunens forvaltninger, afdelinger og institutioner køber ind i overensstemmelse med EU-udbudsreglerne, herunder de gældende tærskelværdier og øvrig lovgivning.

Hver enhed får hvert kvartal fremsendt en rapport, som viser enhedens compliance. Endvidere vises top på aftaleløbene og tilsvarende på køb, der er foretaget uden for aftalerne.

Controllerenheden foretager stikprøvekontrol på de enkelte enheders køb og påtaler eventuelle fejlkøb over for disponenterne. Den aftaleansvarlige Udbudskonsulent foretager stikprøvekontrol (antal kreditnotaer, fejlleverancer og priskontrol) af leverandørerne på de enkelte aftaler og påtaler eventuelle fejlkøb over for leverandørerne. Endvidere afholdes der et årligt compliancemøde med de enkelte enheder, hvis enhedens compliance er lav.

Den seneste compliancemåling der viser hvor meget der indkøbes hos kommunens -kontraktpartnere viser 70%, hvilket af kommunen vurderes tilfredsstillende.

Udbud

Vi har vi udvalgt følgende 2 udbud til revision:

- Håndværkerydelser
- Lastvognskørsel

Vores gennemgang af disse 2 udbud har ikke givet anledning til bemærkninger.

Ud fra vores gennemgange af arbejdsprocesser mv. på indkøbsområdet er det vores opfattelse, at der er gode procedurer og forretningsgange for indkøb og udbud i Roskilde Kommune. Ligeledes at der løbende vurderes sparsommelighedsaspektet i forbindelse med de enkelte opgaveløsninger.

4.14.2 Kontrol af takstberegning og opkrævning vedr. daginstitutioner

Vi har gennemgået takstberegningen for dagplejer, vuggestue og børnehave. Derudover er forretningsgangene fra indmeldelse til fakturering gennemgået. I forbindelse med gennemgangen er der set på de faktorer der har indflydelse på takstopkrævningen som fx søskenderabat, friplads, institutioner med og uden mad ordning. Der er foretaget stikprøvevis kontrol af korrekt takstopkrævning.

Vores revision ikke givet anledning til bemærkninger.

4.14.3 Sparsommelighed

Sparsommelighedsaspektet er udtryk for, hvorvidt kommunen anvender relevante ressourcer til løsningen af de kommunale opgaver, og hvorvidt kommunen fremskaffer disse efter en afvejning af pris og kvalitet.

Udover at have specielt fokus på udgifter til indkøb vurderer vi løbende, i forbindelse med vores revisionsgennemgang af de enkelte områder, hvorvidt sparsommelighedsaspektet har været med i overvejelserne omkring den kommunale opgaveløsning.

Vores vurdering sker på baggrund af en bred gennemgang, som dækker fra vedtagne politikker, bilagsgennemgang, vurdering af forretningsgange og opfyldelse heraf, anvendelse af personaleressourcer mv.

Ud fra vores gennemgange af arbejdsprocesser i enkelte centre, budget- og budgetopfølgingsprocedurer samt bilagsgennemgang er det vores vurdering, at Roskilde Kommune generelt vurderer sparsommelighedsaspektet i forbindelse med de enkelte opgaveløsninger.

5. Uafhængighed

5.1 Vores uafhængighed

PwC er uafhængige af kommunen i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de etiske krav, der er relevante for vores revision af regnskabet i Danmark. Vi har desuden opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til IESBA's Etiske regler.

PwC har omfattende systemer til sikring og overvågning af, at PwC's uafhængighedspolitik overholdes, både for PwC som helhed og for de enkelte medarbejdere. PwC's uafhængighedspolitik og -systemer omfatter bl.a. et centralt, internationalt register over værdipapirer underlagt begrænsninger som følge af, at PwC udfører erklæringsydelser for de pågældende kunder. Endvidere har PwC implementeret et internationalt forespørgsels- og godkendelsessystem, der er tilrettelagt med henblik på at sikre, at ydelser til revisionskunder gennemgås og godkendes af den ledende revisionspartner for at sikre, at vi kan og må påtage os at udføre disse ydelser. PwC har endvidere en politik for indhentelse af uafhængighedserklæringer fra vores partnere og medarbejdere, der deltager i erklæringsopgaver.

5.2 Ledende revisionspartner(e)

Følgende partner er omfattet af begrebet ledende revisionspartnere i henhold til EU's revisorforordning:

- Jesper Møller Langvad

5.3 Andre ydelser end lovpligtig revision

Efter afgivelse af revisionsberetning for 2016 af 15. maj 2017, har vi ydet assistance i forbindelse med gennemgang af tilskud til foreninger i henhold til folkeoplysningsloven.

6. Sammendrag af kommunikation

Vores deltagelse i møder og anden kommunikation som led i revisionen fremgår overordnet af revisionsplanen.

Vi har bl.a. i forbindelse med revisionen deltaget i møder med ledelsen og administration den 4. september 2017, 10. april 2018 og 16. maj 2018. På disse møder har vi drøftet planlægningen og forløbet af samt konklusionen på revisionen.

7. Afslutning

I forbindelse med revisionens afslutning indhenter vi ledelses underskrift på en regnskaberklæring omhandlende regnskabsaflæggelsen og fuldstændigheden af såvel regnskabsmaterialet som øvrige oplysninger, der kan have indvirkning på regnskabet.

I henhold til EU's revisionsforordning skal vi oplyse, at vi har modtaget alle de oplysninger, der er anmodet om.

København, den 16. maj 2018

PricewaterhouseCoopers

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Jesper Møller Langvad
statsautoriseret revisor

8. Bilag 1 – Ledelsesnotater og afgivne erklæringer

8.1 Oversigt over notater

- Ledelsesnotat 2017 Børn og Unge
- Ledelsesnotat 2017 Voksenservice
- Ledelsesnotat 2017 Beskæftigelses- og Ydelsesområdet
- Notat vedrørende lønrevision 2017
- Ledelsesnotat 2017 vedrørende den løbende revision til Økonomi
- It – revisionsrapport 2017 (UDKAST)

8.2 Oversigt over afgivne erklæringer

Vi har revideret og afgivet erklæringer vedrørende følgende:

- Øvrige erklæringer:
 -
 - Byfornyelse 2017
 - BOSSINF 2017
 - Takster 2017 – Roskilde Krisecenter
 - Regnskab 2017 – Frivilligcenter Roskilde
 - Regnskab 2017 – Kafe Klaus
 - Opgørelse vedrørende statsrefusion for integrationsområdet 2017
 - Opgørelse vedrørende statsrefusioner for 2017
 - Opgørelse over særligt dyre enkeltsager for 2017
 - Opgørelse over kommunale udgifter i 2017 ved køb af refusionsgodkendte forestillinger af børneteater og opsøgende teater
 - 1212 erklæring – forsyningsområdet
 - 1297 erklæring – forsyningsområdet
 - Saldoopgørelse momsrefusion 2017
 - Regnskab "EGU" 2017
 - Projektregnskab for "Hedebostien"
 - Projektregnskab "ATV – Alternativ til Vold - grundbevilling"
 - Projektregnskab "Børn der flygter alene"
 - Projektregnskab "Godt i gang i egen bolig"
 - Indsatsplanlægning 2012-2016
 - Projektregnskab "Det sociale akuttilbud"
 - Projektregnskab "Værdighedsmidler"
 - Projektregnskab "Litteratursiden 2015"
 - Projektregnskab for "Den regionaleuddannelsespulje"
 - Projektregnskab "Midlertidige boliger"
 - Projektregnskab "CTI"
 - Projektregnskab "Palles gavebod" 2015
 - Projektregnskab "Palles gavebod" 2016
 - Uhævede feriepenge, blanket C
 - Boserupskolen, 2015
 - Boserupskolen, 2016
 - Bydelsforeningen, Musicon
 - Lindebjergskolen, 2015
 - Lindebjergskolen, 2016
 - Selvejende institution, Klub Viadukten
 - Selvejende institution, Lyngbakken
 - Selvejende institution, Spiloppen

- Selvejende institution, Hobitten
- Selvejende institution, Solsikken

Bilag 2 Redegørelse til ressortministerierne om revisionen af områder, der er omfattet af refusion eller tilskud fra Staten i regnskabsåret 2017

Der henvises til særskilt dokument.

Bilag 3 Oversigt over konstaterede fejl og mangler på Beskæftigelsesministeriets, Børne- og Socialministeriet samt Udlændinge- og Integrationsministeriets områder - regnskabsåret 2017

Der henvises til særskilt dokument.

Bilag 4 Revisionsberetning vedrørende Ansvarsforhold, revisionens omfang og rapportering (Vilkår for revisionsopgaven)

Der henvises til særskilt dokument.